

KIRSAL KESİMDE GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SORUNLARI (AĞRI İLİ ÖRNEĞİ)¹

Serdarhan Musa TAŞKAYA

Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği ABD, serdarhan@gmail.com

Muharrem TURHAN

Sınıf Öğr., Mustafa Yassuboğa İlköğretim Okulu, Doğubayazıt/AĞRI, muharremturhan@gmail.com

Remzi YETKİN

Sınıf Öğr., Umurbey İlkokulu, Geyve/SAKARYA, yetkinremzi@gmail.com

ÖZET

Eğitimin sağlıklı bir şekilde işlenmesini sağlamak, düzenli ve yerinde ürün elde edebilmek için; eğitimin yerel, eşit dağıtılmış ve tüm ülkede aynı nitelikte olması gerekmektedir. Günümüz eğitim politikaları merkezîyetçi ve bürokratik yapıdan kurtarılamamış olup ülkenin kılcal damarları olan kırsal kesimlerine eşit ve nitelikli eğitim hizmeti sunulamamıştır. Sınıf öğretmenleri, öğretmenler içinde sayıca en büyük grubu oluşturmaktadır. Ancak ülkenin her yerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin çok büyük sorunları vardır. Bu sorunlar kırsal yörelerde daha da çoğalmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin kırsalda yaşadıkları problemleri yine kırsalda eğitim veren öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ortaya koymaktır. Çalışma, Ağrı ilinde 2012-2013 öğretim yılında yürütülmüştür. Araştırmaya, kırsal bölgede görev yapmakta olan 25 sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmen görüşleri, araştırmacılar tarafından yazıya geçirilmiştir. Veri analizinde içerik analiz tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde temaların özlük hakları, çevre ve fiziki şartlar başlıklarında toplandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemlerin çok çeşitli olduğu ancak bazı sorunların yoğun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. En sık dile getirilen sorunlar şunlardır: Ana dili, barınma, ısınma, öğrenci ve velilerin eğitime olan ilgisizliği.

Anahtar kelimeler: Sınıf öğretmeni, sorunlar, kırsal bölge, ilkokul, Ağrı.

PROBLEMS OF THE TEACHERS WORKING IN RURAL AREAS (AĞRI PROVINCE AS EXAMPLE)

ABSTRACT

In order to have the education go on effectively and to be able to obtain continuous and appropriate products, the education needs to be localized, equally distributed and be of the same quality all around the country. Today's educational policy has not been pulled through from the centrist and bureaucratic structure, and thus equal and qualitative education service has not been provided for the countryside, the capillary vessels of the country. Primary school teachers form the biggest group in number among teachers. However, the primary school teachers who work all around the country have very important problems. These problems multiply in countryside. The aim of this study is to present the problems the primary school teachers have faced in the countryside in the light of the opinions of the primary school teachers working in

¹ Bu çalışma, Aydın-Kuşadası'nda, 23-25 Mayıs 2013 tarihinde gerçekleştirilen XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildirin genişletilmiş şeklidir.

those areas. This study was conducted in 2012-2013 school year in Ağrı. 25 primary school teachers working in the countryside participated in this study. The opinions of those teachers were transcribed by the researchers. Content analysis technique was used for data analysis. In the analysis of content, it was found that the themes were collected under the titles of personal rights, environment, and physical conditions. It was concluded in the study that the primary school teachers have a great variety of problems, but some of them are faced more frequently. The problems voiced more frequently by the teachers are mother tongue, accommodation, heating, students' and parents' lack of interest in education.

Key words: Primary school teacher, problems, countryside, primary school, Ağrı.

1. GİRİŞ

Her ülkenin kendi toplumsal yapısına ve sahip olduğu imkanlara göre oluşturduğu özgün bir eğitim sistemi vardır. Türkiye de kendi özelliklerine göre şekillendirdiği bir eğitim sistemine sahiptir. Bu sistemin en nitelikli şekilde işletilmesi, ülkenin geleceği açısından çok önemlidir. Ancak uygulanmak istenen sistemde bazı nedenlerle sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunlar ülke genelinde benzer özellikte olduğunu ve eşit olarak dağıldığını söylemek ise güçtür. Çünkü eğitimde görülen sorunlar yerleşim yerine göre değişmektedir.

Türkiye'de kırsal kesimlerde eğitim alanında sorunlar daha sık yaşanmaktadır. Örneğin doğuya gidildikçe okullaşma oranı azalmaktadır (Gül, 2014). Öğretmenler sürekli köylerden şehirlere ve doğudan batıya doğru tayin ile gitmeye çalışmaktadırlar. Bunun nedeni öğretmenlerin kırsal kesimlerin çalışma şartlarının zor bulmalarıdır. Yaşanan imkansızlıklar, öğretmenin kırsalda öğretmenlik heyecanının azalmasına sebep olabilmektedir. Ayrıca, kırsal bölgelerde okulda bulunan sınıflar öğrenci nüfusuna göre yetersiz kalmaktadır.

"Yüksek nüfus artış hızı ve kırsal kesimden kentlere doğru göç eğitim sistemimizi ciddi bir biçimde zorlamaktadır ve sistemin altyapısındaki bölgesel farklılıklar eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini ortadan kaldırdığı gibi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizdeki feodal yapı kız çocuklarının eğitimini geniş ölçüde engellemektedir" (Gediköglü, 2005: 75).

"Eğitim, çok kapsamlı ve her boyutuyla toplumu oluşturan herkesin pay sahibi olduğu bir ihtiyaçtır. Eğitim hayatında karşılaşılan bu denli önemli sorunların her aşamasında birebir ya da dolaylı olarak etkilenen, eğitimin vazgeçilmez unsuru öğretmenlerden başkası değildir. Eğitim sistemi içerisinde sorunları üstesinden gelmek için öncelikli olarak mücadele eden yine öğretmenlerin ta kendisidir. Bu nedenledir ki öğretmenler eğitim sorunları ile baş başa kalan, sorunla birlikte anılan bir mesleğin çalışanları olmuştur" (Özpınar, 2008: 31-32). "Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin önemli sorunları vardır. Bu sorunların önem sırası ve içeriği zaman zaman değişmektedir. Ancak sorunların genel olarak aynı kaldığı ve bir türlü çözülemediği görülmektedir" (Taşkaya, 2008: 9).

Terör olayları eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir (Aksoy, 2006). Öyleki, Türkiye'de sadece 1984 ile 1996 arasında, toplam 152 öğretmen terör yüzünden yaşamını yitirmiştir (Kaya, 2006). Türkiye'de uzun süredir görülmekte olan terör, bölgede çalışan öğretmenleri tedirgin eden önemli bir sorunlardan biridir. Buna ek

olarak özellikle kırsal kesimlerde yer alan aşiret ve töre olayları da eğitimcilerin durumunu zorlaştırmaktadır. Özellikle kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmek istenmesi, büyüklerinin aldığı kararlardan dolayı yine kız çocuklarının okutulmak istenmesi kırsal kesimin sorunlarından biri olarak öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir.

"Kırsalın kendi yapısı içinde var olan coğrafi, demografik, ekonomik ve sosyokültürel dezavantajların kırsal eğitimi olumsuz yönde etkilediği bilinen bir gerçektir" (Turan ve Garan, 2008: 117). Bu etki en çok da yeni atanan öğretmenlerde görülmektedir. Özellikle atamalarının ilk yıllarında doğuda ve kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenleri öğretmen gruplarının içinde sayıca en fazla olan grubu oluşturmaktadır. Büyük şehirlerden yurdun en ücra köşelerine kadar görev yapan kamu görevlileri diye adlandırdığımız sınıf öğretmenleri, görevleri gereği ilkokul olan her yerde çalışmaktadırlar. Öyle ki, en küçük yerleşim yeri olan mezralarda kamu görevlisi olarak sadece sınıf öğretmenleri görev yapmaktadır.

Sınıf öğretmenliği, öğretmenlik mesleği içinde en temel alanlardan birini ifa etmektedir. Bu branş, bütün öğretmenlik alanları arasında sayıca en büyük grubu oluşturduğundan sorunları da diğer branşlara göre daha çeşitli ve çok olduğu söylenebilir. Bu sorunlar, çok çeşitlidir ve sorunların çözümü de genel olarak sınıf öğretmenlerinin elinde değildir.

"Eğitimde mevcut sorunların çözümü ülke gerçeklerine uygun planlamanın hazırlanması ve uygulamasında bilimsel araştırmalar esas alınmalıdır" (Dikenoğlu, 1992: 448). Sınıf öğretmenlerinin görevlerini en iyi şekilde yürütebilmeleri için öncelikle karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve daha sonra acilen çözüm yollarının öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda bulunması gerekir.

2. AMAÇ

Türkiye'de öğretmenlerin yaşadıkları pek çok sorun vardır. Bu sorunlar öğretmenin görev yaptığı yere ve branşına göre çeşitlilikler gösterebilmektedir. Sınıf öğretmenleri, ülkenin her yerinde mezralardan büyük şehirlere kadar bütün yerleşim yerlerinde görev yapan öğretmen kesimidir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin kırsal kesimde görev yaparken karşılaştıkları sorunların ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırma, sınıf öğretmenlerinin sorunlarının yine kendilerinin dile getirilecek olması açısından önemli görülmüştür.

3. YÖNTEM

Tarama türünde desenlenen çalışma nitel bir araştırma özelliğindedir. Bu araştırmada da elde edilen nitel veriler daha iyi anlaşılabilmesi için tablolaştırılmış ve frekans değerleri verilmiştir. Altunışık, Coşkun, Bayraktaoğlu ve Yıldırım (2005) nitel araştırmayı sayısallaştırma kullanılmadan üretilen araştırma türü olarak tanımlanmaktadır. Ancak, Yıldırım ve Şimşek (2005), ulaşılan verilerin tam olarak anlaşılabilmesi amacıyla verilerin sayısallaştırılabileceğini belirtmişlerdir.

Araştırma, Ağrı ilinde 2012-2013 öğretim yılında yürütülmüştür. Araştırmaya 25 sınıf öğretmeni katılmıştır. Katılımcıların seçiminde kolay ulaşılabilir olmaları ve gönüllü olmaları gözetilmiştir. Veriler, araştırmacılarca hazırlanan açık uçlu soru formu ile toplanmıştır. Formun geçerliği için ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama için çalışma yapılan il dışında görevli 10 sınıf öğretmeni ile ön görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerden yola çıkılarak oluşturulan form, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde araştırma sorusu bulunmaktadır. Araştırma sorusu olarak katılımcılara şu soru yöneltilmiştir: "Kırsal kesimde görev yaparken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?"

Soru formundan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizde öncelikle konu başlıkları tespit edilmiş daha sonra bu başlıkların altına katılımcıların belirttikleri görüşler frekansları ile birlikte yerleştirilmiştir. Oluşturulan tabloların altına o kategoriyle ilgili görüşlerden örnekler verilmiştir. Örneklerde öğretmen isimleri yerine kod adı kullanılmıştır. Kod adı olarak "Öğretmen 22" örneğinde olduğu gibi, kaçınıcı görüşmecisi olduğu ve yazılmıştır. Tablolar ve konu başlıkları ilk olarak araştırmacılarca ayrı ayrı yapılmış daha sonra iki araştırmacının ortak görüşü olarak yeniden düzenlenmiştir. Böylece kodlayıcılar arası güvenilirlik çalışması yapılması amaçlanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre güvenilirlik hesaplanmasında "Güvenirlik = Görüş Birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı" formülü kullanılabilir ve sonucun %70'in üzerinde çıkması gerekir. Bu araştırmada %70'in üzerinde ortak görüş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Veriler üzerinde yapılan içerik analizinde ulaşılan temalar şu başlıklarda toplanmıştır:

- Çevre ile ilgili sorunlar
- Özlük hakları ile ilgili sorunlar
- Okul, öğretmen, öğrenci ile ilgili sorunlar
- Okulun fiziki sorunları
- Sorun yaşanmaması

4. BULGULAR VE YORUM

Aşağıda bu araştırmada ulaşılan bulgular ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Çevre ile İlgili Sorunlar

Katılımcıların çevre ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunlar aşağıda yer alan Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çevre ile İlgili Sorunlar

Sıra	Sorun	f
1.	Ulaşım problemi.	9
2.	Güvenlik (terör) problemi.	5
3.	Veli okul işbirliğinde sorunlar yaşanması.	4
4.	Elektrik kesintileri.	3
5.	Temizlik problemi.	2

6.	İnternette yaşanan kesintiler.	1
7.	Sağlık hizmetinin yetersiz olması.	1
8.	Su sıkıntısının olması.	1
TOPLAM		26

Yukarıda yer alan Tablo-1 incelendiğinde kırsalda görev yapan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları çevre ile ilgili sorunlara ilişkin görüşlerinin çok çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Tabloda yer alan sorunlar içinde en sık dile getirilen, ulaşım sorunu (n=9) olmuştur. Daha sonra ise sırayla, terör (n=5) ve velilerin okul ile işbirliği konusunda gösterdikleri olumsuz tutum (n=4) sık dile getirilen görüşler olmuştur.

Ulaşım sorunu iki şekilde dile getirilmiştir. Biri bu yörede yaşayanların büyük çoğunluğunun memleketlerinin farklı olması nedeniyle yaşanan sorun, diğeri ise kırsalda kalacak yer bulunamaması nedeniyle şehirlerde kalındığından kırsal yerleşim yerlerine öğretmenlerin ikamet ettikleri yerden gidiş gelişlerinde yaşanan sorundur. Aşağıda bu konuda dile getirilen görüşlerden örnekler yer almaktadır:

“Birçoğumuz burada kendi memleketlerimizden çok uzaktayız. Tatil zamanlarında memleketlerimize gidip gelmemiz hem maddi açıdan hem de manevi açıdan bize fazlasıyla külfetli gelmektedir. Karla kaplanan yollarda sert kış şartlarında yolculuk yapabilmemiz oldukça zordur. Biletimiz olduğu gün yağın yoğun kardan dolayı yolculuk yapamadığımız ve maalesef mağdur olduğumuz çok zaman oldu” Öğretmen 20

“Lojman olmadığından şehir merkezinde kalıyoruz. Durum bu olunca da kışın köy yolları sürekli kapandığı için ya kar da uzun bir yol yürüyoruz ya da zaten okula ulaşamıyoruz.” Öğretmen 14

Kırsal yörede kalan öğretmenlerin sıkıntıları olmaktadır. Aşağıda bu konuda sorunlar yaşanan bir katılımcının görüşü şöyledir:

“Köy lojmanındayız. Buranın ne elektriği sağlıklı ne internet kullanabiliyoruz ne de güvenliği var. Allah’a emanet kalıyoruz.” Öğretmen 19

4.2. Okul-Öğretmen-Öğrenci ile İlgili Sorunlar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kırsal kesimde okul, öğretmen ve öğrencilerle ilgili yaşadıkları sorunlar aşağıda yer alan Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo 2. Okul-Öğretmen-Öğrenci ile İlgili Sorunlar

Sıra	Sorun	f
1.	Ana dili problemi.	7
2.	Öğrenci ve velilerin eğitime ilgisizliği.	7
3.	Oryantasyon problemi.	4
4.	Öğretmenlerin deneyim eksikliği.	4
5.	Öğrenci devamsızlığı.	2
6.	Okul öncesi eğitim yetersizliği.	1
7.	Öğretmenlerin isteksizliği.	1
TOPLAM		26

Tablo-2 incelendiğinde bu kategoride en sık dile getirilen görüşün ana dili problemi ve öğrenci ve velilerin eğitime ilgisizliği (n=7) olduğu görülmektedir. Bu ifadelerden sonra ek sık dile getirilen diğer görüşler, oryantasyon problemi ve öğretmenlerin deneyim eksikliği (n=4) olmuştur. Aşağıda bu konuda dile getirilen görüşlerden bazı örnekler yer almaktadır:

“Sınıfta 37 öğrenci var. 6 tanesi Türkçe konuşmıyor ve maalesef Türkçe anlamıyor. Onlara nasıl bir eğitim planı uygulayacağım anlayamıyorum. Sürekli şekillerle öncelikle Türkçe öğretmeye çalışıyorum. Ama böyle olunca da müfredatta çok geride kalıyorum.” Öğretmen 2

Araştırmada, velilerin ilgisizliğinden şikayetçi olan katılımcılar olduğu görülmüştür. Bu görüşlere örnek aşağıda verilmiştir.

“Okulumuzda toplam 1054 öğrenci var. Okulumuzda yapılan toplantılara veli katılımı oldukça az. 2 defa okul geneli veli toplantısı yapıldı. Birincisine 49 kişi ikincisine ise sadece 56 kişi katıldı. Sınıflarda yapılan bireysel veli toplantılarında ise katılım ya 10 -15 tir ya da en fazla 20 kişidir. Veliler çok ilgisiz. Çocuklarına okulda eğitim seviyesi olarak örnek olabilecek sadece 21 velimiz var. Bunlar da sadece liseyi bitirebilmişler. Ailelerini örnek alan çocukların okumak gibi bir gayesi maalesef pek yok. O yüzden üniversite kavramını hatta lise kavramını çocuklara aşılacak gerçekten bizim okullarımızda çok zor.” Öğretmen 22

4.3. Özlük Hakları ile İlgili Sorunlar

Katılımcıların özlük hakları ile ilgili olarak dile getirdikleri görüşler Tablo-3'de verilmiştir.

Tablo 3. Özlük Hakları ile İlgili Sorunlar

Sıra	Sorun	f
1.	Barınma problemi (lojman eksikliği-yetersizliği).	7
2.	Öğretmen sirkülasyonu-tayini.	5
3.	Maaş, ek ders ek azlığı.	3
4.	Öğretmeni bölgede tutacak özlük haklarının iyi olmaması.	1
TOPLAM		16

Tablo-3'te görüldüğü üzere öğretmenlerin özlük hakları ile ilgili olarak dile getirdiği çeşitli sorunlar olmuştur. Bu sorunların başında barınma (n=7) gelmektedir. Öğretmen sirkülasyonu tayini konusu da sık vurgulanan konulardan biridir. Aşağıda bu konuda dile getirilen görüşlerden örnekler yer almaktadır:

“ Barınacak yer bulmakta zorlanıyoruz. Köyde lojmanda kalıyoruz” Öğretmen 19

“Köyde kalmak istiyoruz ama lojman yok. Bu nedenle şehirde ikamet ediyoruz. Var olan lojmana da lojman demek mümkün değil. Zaten birçok öğretmen lojmanı ihtiyaçtan dolayı sınıf haline getirilmiş. Lojmandan bozma bir sınıf olduğu için de sınıfta yapılan eğitim öğretim de oldukça bize zor anlar yaşatmakta” Öğretmen 14

"Okullarımızda sürekli bir öğretmen sirkülasyonu var. Henüz ikinci sınıfta okuyan öğrencilerimizin bu döneme kadar değiştirdiği bu dördüncü öğretmendir. 3. sınıf öğrencileri bu yıl ilk dönemi tek öğretmenle tamamladı ikinci dönem ise değiştirdikleri üçüncü ücretli öğretmendir. Öğretmen sirkülasyonunun bir şekilde önüne geçilmesi gerekmektedir. Yoksa eğitim sistemimiz her geçen gün sıkıntıya düşmektedir." Öğretmen 10

4.4. Okulun Fiziki Sorunları

Aşağıda yer alan Tablo-4'te katılımcıların okulun fiziki sorunlarına ilişkin dile getirdikleri görüşler yer almaktadır.

Tablo 4. Okulun Fiziki Sorunları

Sıra	Sorun	f
1.	Isınma ve soba yakma problemi.	7
2.	Donanım ve eğitim materyali eksikliği problemi.	7
3.	Okul fiziki şartlarının yetersizliği (derslik eksikliği-yetersizliği, tuvalet olmayışı-yetersizliği vb.) problemi.	7
4.	Okulların devlet tarafından maddi olarak yeterince desteklenilmemesi.	5
TOPLAM		26

Okulun fiziki şartlarına ilişkin olarak Tablo-4'te yer alan görüşler incelendiğinde bütün sorunların birçok katılımcı tarafından dile getirildiği görülmektedir. Isınma ve soba yakma problemi, Donanım ve eğitim materyali eksikliği problemi ve okul fiziki şartlarının yetersizliği (derslik eksikliği-yetersizliği, WC olmayışı-yetersizliği vb.) en sık (n=7) dile getirilen sorunlar olmuştur. Yine benzer şekilde okulların devlet tarafından maddi olarak yeterince desteklenilmemesi de birçok katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Aşağıda bu konuda dile getirilen görüşlere örnek yer almaktadır:

"Sınıflarda soba var. Ama bize milli eğitim tarafından kömür yeterince tahsis edilmemekte. Tahsis edilen kömürün bize ulaştığı zaman da ise zaten biz sert bir kışı epeyce geri bırakmış oluyoruz. Öğrencilerin getirdiği tezeklerle her gün ısınmamızı sağlamaya çalışıyoruz." Öğretmen 3

4.5. Sorun Yaşanmaması

Araştırmaya katılan bazı sınıf öğretmenleri (n=2) kırsal kesimde çalışmanın kendileri açısından herhangi bir sorun yaratmadığını bildirmişlerdir. Bu öğretmenlerin herhangi bir sorun yaşamadıklarının nedeni kendi ifadelerine göre, araştırmanın yapıldığı bölgenin memleketleri olması ve akrabalarının bu bölgede yaşıyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sınıf öğretmenleri Türk eğitim sisteminde sayısal olarak en büyük grubu oluşturmaktadırlar. Ülkenin okul bulunan her yerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar, çok çeşitli ve diğer öğretmenlerden farklılıklar arz etmektedir. Çünkü, sınıf öğretmenliğine özgü pek çok sorun vardır. Özellikle kırsal kesimde görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin karşı karşıya oldukları sorunların daha çok olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada, kırsal kesimde görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin sorunları, kendi görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Veriler üzerinde yapılan içerik analizinde, katılımcıların belirttiği sorunların çeşitli kategorilerde kümelendiği görülmüştür. Bu kategorilerde yer alan sorunlar şunlardır:

- ✓ Çevre ile ilgili sorunlar
- ✓ Okul-öğretmen-öğrenci ile ilgili sorunlar
- ✓ Özlük hakları ile ilgili sorunlar
- ✓ Okulun fiziki sorunları

Bu araştırmada çevre ile ilgili dile getirilen sorunlar; ulaşım, güvenlik (terör) problemi, veli okul işbirliğinde sorunlar yaşanması, internette yaşanan kesintiler, su sıkıntısının olmaması, elektrik kesintileri, temizlik problemi, sağlık hizmetinin yetersiz olması şeklinde sıralanmaktadır.

Türkiye'de özellikle doğuya gidildikçe eğitim-öğretimde çeşitli sorunların öne çıktığı görülmektedir. Özellikle kırsal yörelerde bu sorunlar daha da yoğunlaşmaktadır. Katılımcılar, kırsal kesimde okul, öğretmen ve öğrencilerle ilgili sorunlar olarak şunları dile getirmişlerdir: Ana dili problemi, öğrenci ve velilerin eğitime ilgisizliği, oryantasyon problemi, öğretmenlerin deneyim eksikliği, öğrenci devamsızlığı, okul öncesi eğitim yetersizliği, öğretmenlerin isteksizliği.

Öğrencilerin ailesi, eğitimin önemli bir parçasıdır. Okulda verilen eğitimin bütünlüğü olarak okul dışında en önemli eğitim unsuru ailedir (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010). Bu nedenle ailenin ilgisiz olması, çocuğun okuldaki eğitimini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu araştırmada katılımcılar, kırsal kesimde bazı ailelerin eğitime ilgisiz olduğunu dile getirmişlerdir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010) tarafından yapılan araştırmada da, öğretmen ve yöneticiler, ailelerin eğitim sürecine katılım konusunda bilinçsizce davranmalarından şikayetçi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Fidan (2008) tarafından öğretmenlerle yürütülen araştırmada da benzer sonuca ulaşılmıştır.

Mesleğe yeni atanan öğretmenler, "genellikle öğretmen ihtiyacının yoğun olduğu kırsal bölgelere gönderilmektedirler. Ancak öğrencilikten henüz çıkmışken belki de hiç bilmedikleri bölgelere atanan olan bu gençler, hem yeni bir yere yerleşmeden dolayı, hem de mesleğe yeni başlamamış olmaktan dolayı, uyum ihtiyacı içindedirler" (Toker Gökçe, 2013: 143). Bu araştırmada da oryantasyon problemi katılımcılarca dile getirilen sorunlardan biri olmuştur. Şahin (2010) tarafından yürütülen araştırmada öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sırasında kırsal kesimlerde staj yaptırılmadığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu da öğretmenlerin görev yaparken karşılaşılabilecekleri sorunlarla başa çıkmalarını güçleştirmektedir.

Araştırmada katılımcıların özlük hakları ile ilgili olarak dile getirdikleri sorunlar sırayla şunlar olmuştur: Barınma problemi (lojman eksikliği-yetersizliği), öğretmen sirkülasyonu-tayini, maaş ve ek ders azlığı, öğretmeni bölgede tutacak özlük haklarının iyi olmaması. Bu çalışmada dile getirilen sorunların başında yer alan kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin barınma problemi öğretmenlerin en önemli problemlerinden biridir.

"Öğretmenlerin sosyal statülerine uygun yerleşim bölgelerinde hayatlarını devam ettirmeleri için, 'mesken meselesi' çözümlenmelidir" (Koçak, 1992: 402). Özpınar (2008), tarafından yürütülen çalışmada barınma problemleri köy öğretmenlerinde ara sıra düzeyinde görülen bir sorun olarak tespit edilmiştir. Koyuncu (2011) tarafından yapılan çalışmada da kadın öğretmenlerin kırsal kesimde yaşadıkları sorunların başında barınma probleminin geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada özlük hakları da sık dile getirilen sorunlardan biri olmuştur. Kırsal bölgede çalışmanın özendirilmesi için mutlaka bunun teşvik edilmesi gerekmektedir. Bunu sağlamanın yolu ise kırsal ve doğu bölgelerinde çalışanların özlük haklarında yapılabilecek iyileştirmelerdir. Tekişik da (1987), doğuda ve mahrumiyet bölgesi sayılan yerlerde, köylerde görev alacak öğretmenlere mahrumiyet ödeneği veya kıdemi verilerek buralardaki hizmet cazip hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Günbayı'ya (2001) göre, sınıf öğretmenleri zaten ücret konusunda düşük iş doyumunu yaşamaktadırlar

Okulların fiziki durumu ve imkanları eğitimi doğrudan etkileyen özelliklerdir. Sınıf öğretmenleri, okulun fiziki sorunları olarak: Isınma ve soba yakma problemi, donanım ve eğitim materyali eksikliği problemi, okul fiziki şartlarının yetersizliği (derslik eksikliği-yetersizliği, WC olmayışı-yetersizliği vb.), okulların devlet tarafından maddi olarak yeterince desteklenmemesini dile getirmişlerdir. Gedikoğlu da (2005: 73): "İlköğretimde, eğitimin her kademesinde olduğu gibi, finansman yetersizliklerinin yanı sıra, bina ve tesis eksiklikleri ve çok ciddi araç-gereç, laboratuvar donanımı, bilgisayar ve kütüphane yetersizlikleri" olduğunu belirtmiştir. Şekerci'ye (2000) göre, köydeki okullardaki araç-gereç yetersizliği gibi sorunlar öğrencinin istenen davranışları gösterememesine de neden olmaktadır. Özpınar ve Sarpkaya (2010) tarafından yapılan çalışmada: "Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları sorunlar arasında 'Tiyatro sinema gibi kültürel faaliyetlerden yoksun kalması' birinci sırada, 'Deney, uygulama ve araştırma yaparken malzemelere ulaşmada sorun yaşaması' ikinci sırada" yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada sadece 2 öğretmen kırsal bölgede görev yaparken hiçbir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir. Araştırmada dile getirilen görüşlerin çözümü başta bakanlık ile ilgili olarak görülmektedir. Daha sonra ise çözüm için aile ve yakın çevreye önemli görevler düşmektedir. Öğretmenlerin yaşadığı sorunların çözümünde bakanlık en başta gelen sorumlu kurumdur. Ancak bu sorunlardan bazıları öğretmen tarafından da çözülebilir niteliktedir (Başaran, 2000). Öğretmenler bu sorunların çözümünde bakanlık ve okul yönetimi ile işbirliği içinde çalışmalıdırlar.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların kategoriler dikkate alınmadan değerlendirildiğinde, katılımcı öğretmenlerin dile getirdiği en önemli sorunların; ulaşım problemi, barınma problemi (lojman eksikliği-yetersizliği), ısınma ve soba yakma problemi, ana dili problemi, öğrenci ve velilerin eğitime ilgisizliği, öğrenci ve velilerin eğitime ilgisizliği, okulların donanım ve eğitim materyali eksikliği, okul fiziki şartlarının yetersizliği (derslik eksikliği-yetersizliği, tuvalet olmayışı-yetersizliği vb.) konularında öne çıktığı görülmektedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan yola çıkıldığında, kırsal kesimlerde görev yapan öğretmenlerin sorunlarını en aza indirme adına önerileri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- ✓ Kırsal kesimlerde görev yapan öğretmenlerin özlük hakları arttırılmalıdır.
- ✓ Öğretmenlerin yaşadığı bölgenin şartları dikkate alınarak lojman ihtiyaçları karşılanmalıdır.
- ✓ Öğretmen ücretleri, görev yapılan bölge şartları dikkate alınarak arttırılmalıdır.
- ✓ Konferanslar, ev ziyaretleri yapılmalı halk eğitime karşı bilinçlendirilmelidir.
- ✓ Öğretmen evi tarzı yerlerin imkânları iyileştirilmeli ve sayıları arttırılmalıdır.
- ✓ Ulaşım imkânları arttırılmalı, devlet katkısı sağlanmalıdır.
- ✓ Mezrada yaşayan öğretmenlerin güvenliği sağlanmalıdır.
- ✓ Öğretmen sirkülasyonunun önüne geçebilmek için politikalar üretmelidir.
- ✓ Okul lojmanlarının imkanları iyileştirilmelidir.
- ✓ Okullara devlet yeterli ödenek vermelidir.
- ✓ Okulların fiziki şartları iyileştirilmelidir.
- ✓ Ailelerin eğitim anlamında daha çok bilinçlenmesi için politikalar geliştirmelidir geliştirilmelidir.
- ✓ Kırsal kesimde daha kıdemli öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanmak için tayinlerde düzenlemeler yapılmalıdır.
- ✓ Merkeze uzak köylere ulaşım konusunda taşınmalı eğitim yaygınlaştırılmalıdır.
- ✓ Gerek köyde gerekse okulda yapılacak çalışmalar için sınıf öğretmenleriyle köy ileri gelenleri (muhtar, imam) ve eğer karakol varsa karakol komutanı zaman zaman toplantılar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, M. (2006). Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde Terörün Neden ve Sonuçları. *International Journal of Human Sciences*, 1(1). 1-9.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Başaran, İ. E. (2000). Öğretmenlerin Kendilerini Yetiştirme Sorumluluğu. *Öğretmen Dünyası*. 21(251), 5-8.
- Dikenoğlu, A. (1992). Türk Eğitim Sisteminde Temel Sorunlar, Planlama ve Uygulama. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 445-448.
- Erdoğan, Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(3), 399-431.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde Araç-Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1), 48- 61.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.

- Gül, H. (2014). Türkiye'nin Eğitim Sorunları, AKP'nin Eğitime Bakışı ve Çözüm Önerileri. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(3). 181-196.
- Günbayı, İ. (2001). İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 1(2), 337-356.
- Kaya, M. (2006). 5-Ekim Dünya Öğretmenler Günü. *Üniversite ve Toplum*. 6(4).
- Koçak, K. (1992). İlköğretimde Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8). 395-402.
- Koyuncu, Ö. (2011). Kadın Öğretmenlerin Sorunları ve Toplumsal Cinsiyet (Diyarbakır Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. YÖK: 302036
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2.th. Ed.) Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Özpinar, M. & Sarpkaya, R. (2010). Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 17-29.
- Özpinar, M. (2008). Köyde Görev Yapan Öğretmenlerin Sorunları – Aydın İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK: 219870.
- Şahin, A. (2010). Kırsal Kesimde Görev Yapan Öğretmenlerin İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Problemler. *E-Journal of New World Sciences Academy*, , 5(4), 1738-1750. (e)
- Şekerci, C. (2000). Türk Eğitim Sisteminin Kırsal Bölgedeki Sorunları ve Çözüm. *Milli Eğitim*. 146
- Taşkaya, S. M. (2007). Türkiye'de Öğretmenlik Mesleğinin Sorunları. *Öğretmen Dünyası*. 29(338), 9-12.
- Tekışık, H. H. (1987). Türkiye'de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2). 24-33.
- Toker Gökçe, A. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin Adaylık Dönemlerinde Yaşadıkları Mesleki Sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 137-156
- Turan, S. & Garan, Ö. (Kırsal Kesimde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlükler. *Milli Eğitim*, 170, 116-128.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED SUMMARY

We can define the education as the whole activities which make person improve his/her skills and talents, make the person get involved in life actively, and aim one person to be equipped with knowledge and skills. Education takes solving the problems of the people as a goal. It makes people cling to life by making them gain the moral, cultural, and technical knowledge. Education is given by the educators by all means. Schools are where the educators are found the most. The places in which the schools are located have their own educational system. Every country in the world determines its own educational system. Turkey also has its own educational system just like the other countries do. However, the education wanted to be implemented

has not been spread equally to the country. Especially in countryside, the quality of education is not in the desired level.

As for the reasons of the educational problems in countryside of Turkey, not giving the reasonable importance to the education, lack or rarity of schools, teacher shortage, unemployment, parents' lack of education, terror, morals, electric, transportation, corruption, financial difficulties, lack of interest in schools and unconsciousness can be counted (Yakut, Ayan, Boydag, 2010). These problems can be said to affect the teachers the most.

Primary school teachers form the biggest group in number among teachers. However, the primary school teachers who work all around the country have very important problems. These problems multiply in countryside.

In order that the primary school teachers can carry on their tasks in the best way, these problems should be detected and the solutions to these problems should be found by taking the teachers' opinions. In this study, which was prepared in the direction of this purpose, it was aimed to present the problems of the primary school teachers while they work in countryside. The study has been viewed as significant because of the fact that the problems of primary schools teachers will be told again by the primary school teachers' themselves.

Designed in survey type, the study has a feature of the qualitative research. However, with the aim of having the data be understood clearly, the data was tabulated and given the frequency values. 25 primary school teachers participated in this study. In the choice of participants, accessibility and voluntariness were taken in hand.

The data was collected with an open-ended question form in this study. Pre-practice was conducted for the validity of the form. The interview was made with the primary school teacher who works in another city for pre-practice.

The data taken from the question form was analyzed with the content analyze technique. The data analysis was done by two researchers separately and concluded in common. In the content analysis, it was detected that the themes were collected under the titles of the personal rights, environment, and physical conditions.

In the data analysis, content analysis technique was used. In the analyses, firstly, the titles were detected, and then, the opinions of the participants were placed with their frequency under these titles. The themes in content analysis were collected under these titles:

- Problems about environment
- Problems about personal rights
- Problems about the school, teacher, and students
- Problems of the school's physical conditions

These are the results of the study:

Problems about environment: Security (terror) problem, having problems with the cooperation between parents and school, lack of the hardware and education materials, cleaning problems, lack of health service.

Problems about the school-teacher-student: Mother tongue problem, students' and parents' lack of interest in education, orientation problem, teachers' lack of experience, absenteeism of students, lack of pre-school education, water shortage, unwillingness of teachers.

Problems about personal rights: Teacher circulation (designation), salary, lack of extra lessons, necessary personal rights, which help teacher stay in the region longer.

School's physical problems, heating and lighting problems, lack of the school's physical conditions (lack or rarity of classrooms, and WCs, etc.), transportation problems, accommodation problems (lack of mass-housing), schools' not supported by the government financially.

When looked at the frequency of the results taken from this study, the most important problems underlined by the participants are transportation, accommodation (lack of rarity of mass-housing), heating and lighting, mother tongue, students' and parents' lack of interest in education, schools' lack of hardware and educational materials, security (terror), teacher circulation problems.

At the end of the research, it was offered to the education faculties that in the upbringing of the primary school teachers' candidates, a training program appropriate for the rural areas should be planned. It was offered to the ministry that the accommodation, transportation and heating problems of the teachers who work in rural areas should be solved urgently, and the personal rights of those teachers should be enhanced.